

מאמר אתם נצבים – ה'תשל"ו

מאת
כבוד קדושת
אדמו"ר מנחם מענדל

זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע

שניאורסאהן
מליובאוויטש

בלתי מוגה

יוצא לאור לש"פ נצבים, כ"ח אלול, ה'תשפ"ב

יוצא לאור על ידי מערכת
„אוצר החסידים“

ברוקלין, נ.י.

770 איסטערן פארקוויי

שנת חמשת אלפים שבע מאות שמונים ושתים לבריאה

מאה ועשרים שנה להולדת כ"ק אדמו"ר זי"ע

לעילוי נשמת

מרת יוכבד ע"ה וילהלם

בת הרה"ת ר' מנחם מענדל ע"ה ברוק

נפטרה ז"ך אלול ה'תשס"ד

ת"נ צ"ב ה'

נדפס על ידי ולזכות בני ובתה

הרה"ת ר' שאול וזוגתו מרת אסתר מרים

מרת חי' שרה ובעלה הרה"ת ר' שלום זאלע

הרה"ת ר' לוי יצחק וזוגתו מרת חנה

הרה"ת ר' ישראל וזוגתו מרת לאה טויבא

הרה"ת ר' יחיאל יעקב וזוגתו מרת שרה

הרה"ת ר' חיים דוד וזוגתו מרת עלא

וכל יוצאי חלציהם

שיחיו לאורך ימים ושנים טובות ובריאות

אמרו חכמינו ז"ל הבא לטהר מסייעין אותו, וידוע דיוק רבינו הזקן בעל התניא והשלחן ערוך, שליטהר אין אמור כאן אלא לטהר, לטהר גם אחרים. ויהי רצון שהסיוע יהי במילואו וינצלוהו במילואו, ומתוך שמחה וטוב לבב יצליחו להעמיד תלמידים ותלמידות שכל רואיהם יכירום כי הם זרע ברכ' ה', ויקויים היעוד, הקטן יהי לאלף והצעיר לגוי עצום, להחיש הגאולה האמתית והשלימה, כסיום הכתוב — בעתה אחישנה.

בכבוד ובברכת הצלחה בעבודת הקדש, לחנך בני ובנות עם קדוש על טהרת הקדש בארץ הקדש

מ. שניאורסאהן

אמרו חכמינו ז"ל הבא לטהר מסייעין אותו: יומא לה, סע"ב. וש"נ. דיוק רבינו הזקן.. לטהר גם אחרים: ראה לקו"ת דרושי שמע"צ פה, ב ואילך. שכל רואיהם יכירום כי הם זרע ברכ' ה': ישעי' סא, ט. היעוד, הקטן יהי לאלף והצעיר לגוי עצום.. בעתה אחישנה: שם ס, כב. עם קדוש: ואתחנן ז, ו. ועוד. על טהרת הקדש: לשון חז"ל — חגיגה יח, ב (במשנה). וראה אג"ק חכ"ח אגרת יתתג (ע' רלד) הערה ד"ה על טהרת הקודש. וש"נ.

בס"ד.

פתח דבר

לקראת ש"פ נצבים, כ"ח אלול הבעל"ט, הננו מוציאים לאור (בהוצאה חדשה ומתוקנת) מאמר ד"ה אתם נצבים גו', שנאמר בהתוועדות ש"פ נצבים-וילך, כ"ג אלול ה'תשל"ו, הנחה בלתי מוגה (תדפיס מספר המאמרים תשל"ו שמגיע ימים אלו מבית הדפוס).

*

בתור הוספה — מכתב (תדפיס מכרכי אגרות-קודש שמכינים עתה לדפוס).

*

ויה"ר שנוכה תיכף ומיד ממש לקיום היעוד "הקיצו ורננו גו'", ומלכנו נשיאנו בראשם, וישמיענו נפלאות מתורתו, "תורה חדשה מאתי תצא".

ועד הנחות בלה"ק

כ"ג אלול, ה'תשפ"ב,
מאה ועשרים שנה להולדת כ"ק אדמו"ר ז"ע,
ברוקלין, נ"י.

©

Published and Copyright 2022 by
LAHAK HANOCHOS INC.

788 Eastern Parkway Suite #408 | Brooklyn, New York 11213

Tel. (718) 604-2610

info@lahak.org • http://www.lahak.org

The Kehot Logo is a registered trademark of Merkos L'inyonei Chinuch.

5782 • 2022

Printed in the United States of America

נדפס בדפוס

CH Print & Ship

478 Albany Ave. Brooklyn N.Y. 11203

(718) 771-5000

נסדר והוכן לדפוס

על ידי חיים שאול בן חנה

בדפוס „ועד הנחות בלה"ק"

(718) 604-2610

נדפס בסיוע ולזכות יצחק בן לאה וזוגתו רבקה ויקה בת רחל ומשפחתם שיחיו

אם בזמן התלמוד קראו חכמינו ז"ל לעבודת החינוך "מלאכת הוי"ו" (ב"ב כ"א, ב) והמחנכים לא הסיחו דעתם מתפקידם עד (שכמסופר [ח], ב שם) כשנעדר מלמד תינוקות מביתו י"ג שנה וירד לראות בנכסיו הי' באופן של "דעתאי עילויהן", עאכ"ו בתקופתנו זו עד כמה צריכה להגיע המסירה והנתינה של המורה והמחנך לתלמידיו ומחונכיו.

כל האמור לעיל הוא בהנוגע לגישה הכללית של המורה והמחנך. וכתוצאה מהנ"ל – נתחדשה עוד נקודה בתפקידו של המורה והמחנך. אם לפניו הי' עיקר תפקידו של המורה להקנות לתלמידו ידיעות בתורה, מה שאין כן בהנוגע לקיום המצוות בפועל שבזה הי' הילד שואב רוב השפעתו ממקורות נאמנים בביתו וברחוב, הרי בימינו אלה לא יכול המורה לסמוך על הבית והסביבה ועליו להכניס תפקיד זה בשטח ההוראה עצמה, ולא עוד אלא שלעתים עליו לתקן ולהבהיר ענינים שהתלמיד מקבל מהבית ומהחוץ באופן לקוי או אפילו מסולף, וכמו שקורה לדאבונו לפעמים מסולף גם בכוונה, ואזי על המורה להשתדל לעקור ולשרש נטעי זר אלו ולהעמיד את התלמיד על אמותיו הענינים, ובסגנון חכמינו ז"ל אין אמת אלא תורה, והרי התורה נקראת תורה אור.

שמה תאמר, אם הראשונים כמלאכים אנו כבני אדם ואם הראשונים כבני אדם אנו וכו', ואיך אפשר לדרוש מהמורה בימינו יותר משהי' נדרש ממנו בדורות שעברו? התשובה על זה היא כי אין הקב"ה בא בטרוננו עם בריותיו, ואם גדלה מידת האחריות של המחנך ונתרחב שטח פעולתו ותפקידו יותר משהי', הרי ברור שניתנו לו גם הכוחות והאפשרויות למלא אותם במילואם ואין הדבר תלוי אלא בו.

עד כאן נתייחד הדיבור בנוגע למורה ומלמד תינוקות בכל מקום ומקום בכלל, אבל מובן שכל הנ"ל שייך עוד ביתר הדגשה בנוגע לחינוך בארץ ישראל, ארץ הקדש, שבכמה נקודות שנגעתי בהן צריך עוד יותר התאמצות ומסירה ונתינה מצד המורים והמחנכים שם, שהרי לא כהשפעה "חיצונית" הבאה משאינם בני ברית – ההשפעה הבאה מבני ברית, וק"ל. ובכלל האחריות שם גדולה פי כמה, שהרי ארץ ישראל היא פלטיץ של מלך, וכל עניני התורה והמצוה צריכים להיות שם ביתר שאת וביתר עז.

ובסגנון חכמינו ז"ל אין אמת אלא תורה: ירושלמי ר"ה פ"ג ה"ח. וראה ברכות ה, ריש ע"ב. תורה אור: משלי ו, כג.

אם הראשונים כמלאכים כו': ראה שבת קיב, ב. וראה לקו"ש חט"ו ע' 281 הערה 14. וש"נ. אין הקב"ה בא בטרוננו עם בריותיו: ע"ז ג, סע"א.

שהרי לא כהשפעה "חיצונית" הבאה כו': ראה עד"ז אג"ק חט"ו אגרת ה'תפג. ובכ"מ. פלטיץ של מלך: ראה במדב"ר פ"ט, יג. יל"ש עקב רמז תתסו. ובכ"מ. וראה תשב"ץ (קטן) סתקנ"ט.

תוכן המאמר

חילוקי דרגות בענין העמידה – נצבים – בדוגמת המלאכים, או גם למעלה ממלאכים – לפני הוי' אלקיכם (סובב וממלא), למעלה משם הוי'. אך כל הדרגות שבענין העמידה שייכים זל"ז.

וכמו בענין היראה והתשובה, שאף שיש בהם חילוקי דרגות, מ"מ, כל הדרגות קשורות זב"ז, כי, כאשר האדם מעמיד את עצמו בתנועה של יראה או תשובה כו', הנה הבא לטהר מסייעין אותו, לבוא מהדרגא התחתונה עד לדרגא היותר נעלית.

וכן כל הדרגות שבשמחה קשורים זב"ז, ולכן נאמר בהפטרה, "שש אשיש בה" (שקאי על שמחה גלוי' שבחג הסוכות) לפני "תגל נפשי באלקי" (גילו ברעדה שבר"ה) – לפי שכבר בר"ה ישנו ענין שמחה של מצוה דתקיעת שופר, שקשור עם שלימות ענין השמחה שבחג הסוכות (ולכן, ענין שמחה של מצוה נתבאר ברמב"ם סוף הלכות לולב).

הוספה

[היתשכ"ב?]

שלום וברכה!

באיחור זמן רב קבלתי מכתבכם בו שואלים הסברה בנוגע תפקידו של מורה ומחנך ילדי ישראל קדושים בתקופתנו זו. ונתעכב המענה מפני רבוי הטרדות, ובפרט אשר מכבר הענין מבואר בכמה מקומות, בספרים חוברות ומאמרים של גדולי ישראל אשר מפיחם אנו חיים ולאורם אנו הולכים. ובכל אופן, מפני הכבוד, לא אשתמט מלענות על שאלתם, על כל פנים בקצרה.

לראשונה עלי להדגיש נקודה חשובה המבליטה את אחריות המורה והמחנך שבתקופתנו ודורשת ממנו מסירה ונתינה במדה יתרה ממה שנדרש ממנו בדורות שעברו, והיא:

כידוע עובר הילד ג' שלבים בחינוכו: (א) החינוך בבית, (ב) ההשפעה של הסביבה והרחוב, (ג) החינוך בבית הספר. והנה בדורות שעברו היו כל ג' שלבים אלה הולמים יפה אחד את רעהו ועולים בד בבד לתת לילד ולילדה בגיל החינוך ובשנות חייהם הכי מתרשמות חינוך יהודי שלם על טהרת הקדש.

לא כן בתקופתנו אנו, שהחומה שהבדיל בין ישראל לעמים, חומה גשמית (פשוט – חיים בגיטו או ברובע יהודי), שוב אינה במציאות, ואף החומה הרוחנית – נתערערו יסודותיה בעוה"ר. ולא די שנעדרת ההשפעה הטובה של הרחוב והסביבה מאז, אלא עוד זאת שברוב המקרים ההשפעה היא שלא בכיוון חיים מסורתיים, ואם אפילו אינה עויינת הרי עכ"פ נייטראלית היא ובכך, כאמור, נעדרת ההשפעה החיובית שהיתה לפנים.

ועוד יותר מצער הוא הכוח ההרסני שנמצא באחוז של בתי בני ישראל, אשר בהם השפעת ההורים על הבנים אינה בכיוון הנכון.

אי לזאת נתרבה פי כמה האחריות המוטלת על המחנך והמורה בזיקתו למחונך, לבטל ההשפעה הבלתי רצויה של הסביבה והרחוב.

נדפסה בבטאון הסתדרות מורי אגודת ישראל בא"י – "ניב המורה", חוברת יח (מנ"א תשכ"ב) ע' ז. ושם, שהוא "מכתב כ"ק האדמו"ר מליובאוויטש שליט"א אל הסתדרות מורי אגודת ישראל בא"י". וראה גם אגרת "לכבוד הועידה הארצית של הסתדרות מורי אגודת ישראל באה"ק – תבנה ותכונן ע"י משיח צדקנו במהרה בימינו" – אג"ק חיי"ג אגרת ד'תרד (ה' מנחם-אב ה'תשט"ז).

תפקידו של מורה ומחנך... בתקופתנו זו: לתוכן הבא להלן, ראה גם אג"ק ח"ד אגרת תקמט. ח"י אגרת גיב. חיי"ד אגרת ה'קפא. חכ"ב אגרת ח'תלד, ובהנסמן בהערות שם. ובכ"מ.

בס"ד. ש"פ נצבים-ויולך, כ"ג אלול, ה'תשל"ז

(הנחה בלתי מוגה)

אתם נצבים היום כולכם לפני הוי' אלקיכם גו'¹, ונת"ל² (מהדרושים בלקו"ת³ ובאוה"ת⁴) שהענין שבנ"י עומדים נצבים לפני הוי' אלקיכם הוא דוגמת עמידת המלאכים, כדאיתא במדרש⁵ שדימה הקב"ה את ישראל למלאכים, שבמלאכים נאמר⁶ שרפים עומדים ממעל לו, ובנש"י נאמר אתם נצבים היום. אמנם, עמידת הנשמות היא למעלה מעמידת המלאכים, כי בנשמות נאמר נצבים, שהיא עמידה בתוקף יותר מעומדים⁷, וגם נצבים הוא מלשון נצב מלך⁸. ועוד זאת, שנצבים הוא לשון נפעל⁹, היינו, שעמידתו היא לא רק מצד עצמו, ע"ד מש"נ¹⁰ קמה אלומתי וגם נצבה, אלא שעמידתו היא מצד הכחות שלמעלה באופן של אתערותא דלעילא. וממשיך בכתוב בביאור גודל מעלת עמידת הנשמות, שעמידתם (אתם נצבים) היא לפני הוי' אלקיכם, דהנה, אלקיכם (ששם אלקים פירושו בעל היכולת ובעל הכחות כולם, כמבואר בשו"ע¹¹) קאי על ממכ"ע, והוי' קאי על סוכ"ע¹². ועפ"ז, מ"ש הוי' אלקיכם, היינו שהוי' הוא כחכם וחיותכם. ומ"ש אתם נצבים לפני הוי' אלקיכם, שפירושו לפני וקודם להוי' אלקיכם, היינו לפי שנש"י הם למעלה משם הוי', כולל גם שהם למעלה מקוצו של יו"ד שרומז לרצון העליון ב"ה (כמבואר באגה"ת¹³) שהוא בחינת הכתר. ומקשר זה בלקו"ת¹⁴ עם מ"ש¹⁵ לעברך בברית, שזהו ע"ד מ"ש¹⁶ עד יעבור עמך ה' גו', דהיינו לעבור ממדריגה למדריגה ממטה למעלה, עד שיהיו נצבים לפני הוי' אלקיכם, שהוא למעלה גם מקוצו של הוי"ד. ואין זה בסתירה למשנת"ל מהמדרש שאתם נצבים הוא דוגמת שרפים עומדים, כי יש כמה דרגות באופן עמידת

1) ריש פרשתנו (נצבים כט, ט).	ועוד.
2) בד"ה זה דח"י אלול (לעיל ע' שנג).	9) אוה"ת שם ע' א'קפט.
3) ריש פרשתנו (נצבים מד, א).	10) וישב לו, ז.
4) פרשתנו ע' א'קפט. וראה גם רד"ה	11) או"ח סימן ה.
אתם נצבים תרנ"ד (סה"מ תרנ"ד ע' שלג).	12) ראה סה"מ צ' להצ"צ סב, א. ובכ"מ.
5) שמו"ר פט"ו, ו.	13) פרק ד.
6) ישע"י ו, ב.	14) שם מד, ד.
7) אוה"ת שם ע' א'רב.	15) פרשתנו שם, יא.
8) מלכים"א כב, מח. אוה"ת שם ע' א'רא.	16) בשלח טו, טז.

פנימיות הכתר כו⁴⁶. ומ"מ, כל הדרגות שבשמחה קשורים זב"ז. ולכן גם השמחה של מצוה דתק"ש קשורה עם שלימות השמחה שבחג הסוכות.

ד) **וזהו** שוש אשיש בהוי' גו', שזהו"ע שמחה הגלוי' (כנ"ל), ואעפ"כ אומרים זה בהפטרה דפרשת נצבים שקורין לעולם לפני ר"ה⁴⁷ (כמובא בלקו"ת³ שפרשה זו קורין לעולם קודם ר"ה, ובמילא גם הפטרה זו קורין לעולם קודם ר"ה), כי, הענין דשמחה של מצוה שצ"ל בר"ה (כנ"ל) שייך גם לשמחה דזמן שמחתנו, לפי שכל הדרגות שבשמחה קשורים זב"ז. ולכן מצינו שגודל מעלת שמחה של מצוה של כל השנה מבאר הרמב"ם בסוף הלכות לולב (ששייך לזמן שמחתנו), ומביא על זה מ"ש⁴⁸ והמלך דוד מפזז ומכרכר לפני ה', שזהו"ע הריקוד שקשור עם פנימיות התענוג כו', כנ"ל. ועוד זאת, שכבר לפני ר"ה צ"ל השמחה, וכמ"ש הטור⁴⁹ שאומה זו שיודעת אופי' של אלקי' כו', ולכן לובשים לבנים ומתעטפים לבנים לפי שיודעין שהקב"ה יעשה להם נס, ועד שהחל מר"ח אלול נוהגים להזכיר באגרת שלומים ברכת כתיבה וחתימה טובה⁵⁰ (כפי שראו גם אצל רבותינו נשיאינו), ובפרט לאחר ח"י אלול, ובפרט בשבת שלפני ר"ה⁵¹.

46) ראה גם סה"מ תרל"ד ע' לה.
 47) תוס' מגילה לא, סע"ב. רמב"ם הל' תפלה פי"ג ה"ב. טושו"ע אור"ח סתכ"ח ס"ד.
 48) שמואל"ב ו, יד. שם, טז.
 49) אור"ח סתקפ"א.
 50) מהרי"ל הל' ימים הנוראים. אלי' רבה סתקפ"א סק"א. מטה אפרים שם ס"ט.
 51) חסר הסיום (המו"ק).

הנשמות, שיש דרגא שבה משתווים עמידת הנשמות ועמידת המלאכים, ויש דרגא שבה עמידת הנשמות היא למעלה מעמידת המלאכים.

ב) **ויש** לקשר זה עם מ"ש בהפטרה¹⁷ שוש אשיש בהוי' תגל נפשי באלקי גו'. דהנה, מבואר בלקו"ת¹⁸, שההפרש שבין שמחה לגילה הוא, כי השמחה נקרא בהגלות נגלות השמחה מבחוץ, והיא בחינת חג הסוכות זמן שמחתנו, וגילה נקרא כשהשמחה עדיין בפנימיות הלב (בהעלם) ולא באה לידי גילוי בחיצוניות, וכמ"ש¹⁹ וגילו ברעדה שרעדה תכסה את השמחה שלא תהא נראית ונגלית בחוץ כו', והוא בחינת ר"ה. וזהו שוש אשיש בה' תגל נפשי באלקי גו', שבר"ה, בכסה ליום חגנו²⁰, השמחה היא בהעלם (בכסה), ולכן נאמר רק תגל נפשי, והתגלות השמחה היא ליום חגנו, שהוא חג הסוכות, זמן שמחתנו, ועז"נ שוש אשיש בה'.

אמנם ע"פ האמור שתגל נפשי קאי על ר"ה ושוש אשיש קאי על חג הסוכות, אינו מובן סדר הכתוב שוש אשיש גו' תגל נפשי, דלכאורה הול"ל תחילה תגל נפשי (בר"ה) ואח"כ שוש אשיש (בסוכות). אך הענין הוא, שנוסף על הענין דשוש אשיש שבחג הסוכות, הנה בר"ה גופא צ"ל גם ענין השמחה, דכשם שבמשך כל השנה ישנו ענין שמחה של מצוה, כך צ"ל גם בר"ה שמחה של מצוה דתקיעת שופר, שמצות היום בשופר²¹, ועז"נ שוש אשיש [ולהעיר שגם בפסוקים שאומרים בר"ה לפני תק"ש נאמר²² שש אנכי על אמרתך כמוצא שלל רב, שש דייקא], ואח"כ נאמר תגל נפשי, שזהו ענין מיוחד ששייך לר"ה דוקא (נוסף על הענין דשמחה של מצוה שישנו גם בכל השנה). ובזה יובן מה שבדרושים אלו מבואר ענין שמחה של מצוה²³, די"ל שבזה בא לבאר למה נאמר שוש אשיש לפני תגל נפשי, שזהו לפי שגם בר"ה שענינו המיוחד הוא תגל נפשי, ישנו גם הענין דשוש אשיש, שהו"ע שמחה של מצוה שישנו בכל השנה.

ועפ"ז יובן גם המשך הכתוב¹⁷ כי הלבשני בגדי ישע מעיל צדקה יעטני. דהנה²⁴, מ"ש הלבשני בגדי ישע קאי על מעשה המצוות שנקראים לבושים. ומ"ש מעיל צדקה יעטני, הנה הצדקה היא ג"כ בחי'

17) ישע"י סא, י.
 18) פרשתנו מז, א.
 19) תהלים ב, יא.
 20) שם פא, ד. ראה לקו"ת שם מח, סע"ב ואילך.
 21) ר"ה כו, ב.
 22) שם קיט, סב.
 23) לקו"ת שם מז, ד ואילך.
 24) ראה לקו"ת שם מח, ג. מט, ד ואילך.

לבוש, אלא שגדול כח ומעלת הצדקה יותר משאר המצוות, שצדקה וגמ"ח הם מהדברים שאוכלין פירותיהן בעוה"ז²⁵, שיש בה המשכה וגילוי למטה בעוה"ז יותר מבשאר מצוות, ולכן נקרא בשם מעיל, שתלויים בו זגין ורימונים להשמיע קולו, כמ"ש²⁶ ונשמע קולו כבואו אל הקדש, וקול הוא המשכה וגילוי. וזהו המשך הכתובים, דכיון שמ"ש שוש אשיש בה' הו"ע שמחה של מצוה (כנ"ל), לכן ממשיך בכתוב כי הלבשני בגדי ישע, דקאי על מעשה המצוות כו'.

ג) והנה ע"פ האמור לעיל שמצד השמחה של מצוה שבתק"ש יש כבר בר"ה הענין דשוש אשיש, הרי מובן שענין השמחה כפי שהוא בר"ה קשור גם עם הענין דשוש אשיש כפי שהוא בגילוי ובשלימות בחג הסוכות. וזהו גם הקשר עם הענין דאתם נצבים גו', שהענין דנצבים כפי שהוא בדוגמת עמידת המלאכים קשור גם עם שלימות הענין דנצבים כפי שהוא בעמידת הנשמות שלמעלה מעמידת המלאכים, ועד לעמידה באופן דלפני הוי', למעלה משם הוי', עד למעלה אפילו מקוצו של יו"ד.

והענין בזה, דהנה ידוע²⁷ בענין היראה (שקשור עם ענין העמידה שענינה ביטול) שאף שיש בה כמה דרגות, ובכללות הו"ע יראה תתאה, ולמעלה מזה יראה עילאה (יראת בושת²⁸), הקשורה עם קוצו של יו"ד²⁹, מ"מ, כל הדרגות שביראה קשורים זב"ז. וכן הוא גם בענין התשובה, שיש בזה כו"כ דרגות, שישנו ענין התשובה על חטא ועון, וישנו ענין התשובה בדרגות נעלות יותר, ועד לתשובה עילאה, וכמ"ש³⁰ והרוח תשוב אל האלקים אשר נתנה, כמבואר בלקו"ת האזינו³¹ שזהו עיקר התשובה, להשיבה למעלה ומדרגה נעלית יותר ממה שהיתה בג"ע כו'. ובפרטיות יותר³², הנה לפעמים מבואר שהעל"י אל האלקים אשר נתנה היא לבחי' נשמה שנתת בי שלמעלה מבראת יצרת נפחת³³, שזוהי העל"י לעולם האצילות. ולפעמים מבואר שהעל"י היא לבחי' שלמעלה מאצילות (לאשתאבא בגופא דמלכא³⁴). ואין זו סתירה, כי יש

נשמות מבריאה שעלייתן לאצילות, ויש נשמות מאצילות שעלייתן למעלה מאצילות [וע"ד מ"ש הצ"צ בהגהה³⁵ שבזהר³⁶ מבואר ענין והרוח תשוב אל האלקים אשר נתנה על עליית הרוח מג"ע התחתון לג"ע העליון, וכאן נתבאר שזהו למעלה מבחינת ג"ע. ומבאר, שבזהר שם³⁷ מדבר על בחי' ומדרגת הרוח שמבחי' נפש רוח נשמה שלמטה מבחי' ומדרגת נשמה, וכאן מדברים בענין והרוח תשוב גם על בחינת הנשמה ממש]. אך באמת הרי שרש ומקור כל הנשמות הוא במלכות דאצילות, שלכן אומר כאו"א מישראל (גם מי שנשמתו היא מעשי') נשמה שנתת בי טהורה היא וכו', וכמבואר בתניא³⁸ שאפילו נפש דנפש דמלכות דעשי', מלובשת בה חכמה דמלכות דאצילות כו' (שהרי מלכות דאצילות מלובשת במלכות של כל עולם פרטי, שזהו מ"ש³⁹ מלכותך מלכות כל עולמים⁴⁰). ומזה מובן שאמיתית העל"י גם דנשמות דבי"ע היא למעלה מאצילות כו'⁴¹. אמנם, אע"פ שיש חילוקי דרגות בענין התשובה, מ"מ, נקראים כולם בשם תשובה, כי כולם קשורים זב"ז.

ויש לומר הביאור בזה, ע"פ מארז"ל⁴² הבא לטהר מסייעים אותו, ולכן כאשר מעמיד עצמו בתנועה של יראה או תשובה כו', הנה אף שזוהי דרגה התחתונה, הרי זה ע"ד שמצוה גוררת מצוה⁴³, שע"ז בא אח"כ לבחינה העליונה כו', ועד שמגיע לבחי' כתר עילאה, שגם על זה אמרו שאע"ג דאיהו אור קדמון אור צח ואור מצוחצח, אוכם הוא קדם עלת העלות⁴⁴, היינו לגבי בחי' שלמעלה ממנו כו'.

וכן הוא גם בענין השמחה, שיש בה כו"כ דרגות, והיינו, שאע"פ שכללות ענין השמחה הו"ע שנוגע לפנימיות האדם, ובאופן שמהפך אותו מן הקצה אל הקצה, לפי ששמחה פורץ גדר (כמבואר בהמשך שמח תשמח⁴⁵), מ"מ יש בזה כו"כ דרגות, שישנו ענין השמחה שניכר רק במראה הפנים, ולמעלה מזה, כשהשמחה באה גם בדיבור, ועד לשמחה הכי גדולה שאינה יכולה להתלבש בדיבור וכו' ובאה בריקוד ברגלים, שדוקא שמחה זו קשורה עם פנימיות התענוג, שענינו למעלה הוא

(25) ראה משנה ריש מסכת פאה.
 (26) תצוה כח, לה.
 (27) ראה ביאורי הוזהר לארמו"ר האמצעי
 קסה, א. סה"מ תרל"ו ח"ב ע' תקסד.
 (28) תניא פמ"א (נו, סע"א).
 (29) סה"מ תרל"ו שם.
 (30) קהלת יב, ז.
 (31) עא, ג.
 (32) ראה גם אוה"ת האזינו ע' א'תרלח.
 (33) ע"פ ברכת "אלקי נשמה".
 (34) זח"א ריז, ב. וראה לקו"ת פ' ראה כה, א.

(35) לקו"ת האזינו עב, א.
 (36) "ח"ב בפ' תרומה (קמ"א ב' עד קמ"ב א') ובפ' משפטים (צ"ז ב') (לקו"ת שם).
 (37) "דקמ"ב א'" (לקו"ת שם).
 (38) פי"ח.
 (39) תהלים קמה, יג.
 (40) ראה תניא ספני"א.
 (41) חסר קצת (המו"ז).
 (42) שבת קד, א.
 (43) אבות פ"ד מ"ב.
 (44) תיקוני זהר תיקון ע' (קלה, ב).
 (45) סה"מ תרנ"ז ע' רכד ואילך.